

HANDHAVINGSCOLLEGE

ARREST

van 20 november 2025 met nummer
in de zaak met rolnummer

Verzoekende partij

vertegenwoordigd door advocaat met
woonplaatskeuze te

Verwerende partij

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering, ten verzoeken van de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw

vertegenwoordigd door advocaat, met
woonplaatskeuze te

I. Voorwerp van het beroep

Verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 31 oktober 2024 de vernietiging van de beslissing van de gewestelijke entiteit van 9 oktober 2024 met nummer waarmee haar een alternatieve bestuurlijke geldboete wordt opgelegd van 2.750 euro wegens schending van artikel 12 van het besluit van de Vlaamse regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer (het Soortenbesluit). Er wordt haar met name verweten fazanten onder zich te hebben gehouden.

II. Rechtspleging

Verwerende partij legt het administratief dossier neer en dient een antwoordnota in. Verzoekende partij dient een wederantwoordnota in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 23 oktober 2025. Advocaat _____ voert het woord voor verzoekende partij.
Advocaat _____ voert het woord voor verwerende partij.

III. Feiten

1.

Op 30 september 2019 stellen zes natuurinspecteurs O.G.P./gewestelijke toezichthouders voor het Agentschap voor Natuur en Bos (hierna: verbalisant), op een omheinde open plek in het jachtgebied van verzoekende partij in een bosomgeving te _____ die is gelegen binnen de gewestplanbestemming natuurgebied en binnen de speciale beschermingszone 'Habitatrichtlijngebied: _____', lastens onder meer verzoekende partij als jachtrechthouder, het volgende vast:

"Vaststellingen"

Op maandag 30 september 2019 vanaf de voormiddag hebben wij ons voorzien om met voldoende natuurinspecteurs ter plaatse te kunnen naar de op een open plek in het bos geplaatste omheining, die wij aanvankelijk op zaterdag 21 september 2019 maar vluchtig hadden kunnen verkennen. Op 30 september 2019 om 09.48 uur stappen wij bij de omheiningsdraad waarmee een terreinoppervlakte is afgespannen.

Wij zien dat de situatie gelijkaardig is gebleven: er zijn talrijke rood-witte plastic signalisatielintjes bovenaan de manshoge omheiningsdraad geknoopt die met de wind meewapperen. Ook hier en daar zijn er enkele ronde CD-schijfjes aan touwtjes vastgeknoopt hangend aan de omheining; die glimmende schijfjes wapperen met de wind mee en geven dan en in diverse richtingen weerkaatsende lichtflikkering. Binnenin de omheiningsoppervlakte staan er ook opvallend geelgekleurde 'afschrikballonnen'. Er is daarbij binnen centraal in de omheiningsoppervlakte een metalen apparaat voorzien, dat met mechanische arm 'op en neer' kan bewegen en zo een koord aantrekt dewelke dan met de afschrikballon heen en weer schudt. Dit wordt elektrisch aangedreven met auto-batterijen. Op de buitenkant van de draagomheining zijn er een tweetal opstellingen met metalen apparaten, die door middel van een mechanische arm een schuddende beweging teweegbrengen op de bovenzijdes van de omheiningsdraden, die zo de linten extra doen wapperen, en die de draden schudden alsof iemand ermee aan het rammelen is. Deze mechanische machines worden elektrisch aangedreven met auto-batterijen. Eén van die schuddende machines is 'vermomd' met kledij en een petje als een soort van 'vogelverschrikker' die een beweerbare menselijke gestalte nabootst. Wij zien dat de mechanische arm ongeveer elke 10 seconden op en neer slaat en daarbij een mechanisch metalig klikgeluid maakt. Als wij langs de buitenkant de ganse omheiningsdraad omheen stappen, zien wij op de grond liggend, tegen de draadbuitenkant aan, telkens hoopjes hondenhaar uitgestrooid liggend. Wij weten dat dergelijk

hondenhaar, dat er opvallend veel gestrooid ligt, bedoeld is om met de hondengeur eventuele wilde predatoren zoals vossen en/of steenmarters af te schrikken. Wij zien dat de opstelling met beweegbare afschrikballonnen bedoeld is om eventuele overvliegende roofvogels te verjagen. Wij zien dat de mechanische machines die met de buitendraadomheiningen schudden en rammelen bedoeld zijn om roofdieren zoals vossen, steenmarters, en tegelijk ook eventuele naderende roofvogels, af te schrikken en te verjagen.

Wij zien dat er tegen de omheiningsdraadafspanning, op grondniveau, enkele 'tunnels' aangemaakt zijn, met metaaldraadwerk vervaardigd, dewelke blijkbaar enkel éénrichtingsbeweging toelaten en die bedoeld zijn om eventuele toevallige Fazanten die buiten de omheining zouden terecht gekomen zijn, weer van buiten naar binnen te laten kruipen. (omgekeerd, van binnen naar buiten, gaat dat niet). Wij zien dat er blijkbaar langsheen de draadomheining een smal 'spoor' bespoten geweest is met herbicideproducten, om de vegetatie op de onderzijde van de omheiningsdraad te doen afsterven en om zo de draadafspanning onderaan 'proper' te onderhouden.

Binnenin de draadomheining zien wij opstelling van enkele voederpotten, waaruit de fazanten kunnen komen eten. Er zijn voederpotten met graan en gemalen maïsschilfers, en tevens ook voederpotten waarin er zogenaamde 'stopkes', zijnde granulaten van geprepareerde pluimveevoeder-preparaten, gestrooid liggen. Er is ook een langgerekte buisvormige drinkbak, waaruit de fazanten kunnen komen drinken. Op relatief korte afstand van de langwerpige drinkbak staat er een blauwkleurige plastic productenbus, inhoudsvolume een 20-tal liter, met product-opschrift 'natriumhypochloriet'. Dit product is kennelijk dienstig om het aan de Fazanten verstrekte drinkwater regelmatig chemisch te ontsmetten, tegen diverse natuurlijke microben die anders in het drinkwater zouden kunnen ontwikkelen. Dergelijke drinkwater-ontsmetting kan ook dienstig zijn om bijvoorbeeld de bij pluimveehouderij gevreesde Coccidiose-ziekte te trachten te vermijden. Aanleunend tegen de binnenkant van de draadomheining staat er ook een in houtwerk geconstrueerde bergingsstalling opgesteld. Dit kan dienen als een 'stal'. Als wij hier binnengaan zien wij allerlei voorzieningen om de fazanten te kunnen drinken en te kunnen voederen. Er zijn diverse zakken met pluimveevoeders, enerzijds met graanproducten en gebroken maïs, en anderzijds ook met pluimvee-granulaten ('stopkes'- voeder). Er is een verpakkingszak van een pluimveevoederproduct dat aangemaakt is als kuikenvoeder en dat behandeld is met producttoevoeging tegen de pluimveeziekte 'de snot', een bacterieziekte. Wij zien ook een verwarmingstoestel, dat met een gas-darm aansluitbaar kan zijn op een butaan- of propaan-gasbus. Een gasfles staat er momenteel niet bij. Wij vermoeden dat dit verwarmingsapparaat zal gebruikt geweest zijn om, binnen de stal, een hoeveelheid jonge fazantenkuikens te verwarmen, die in deze stal zouden hebben gezeten in hun meer prille jeugdfases toen de kuikens nog te jong waren om zomaar te worden buiten gelaten. Aan de zijwand van de houten stal, is er een op grondniveau staand luik voorzien, waardoor de fazanten van binnen naar buiten kunnen gaan, en omgekeerd. Dit luik kan met een houten plaat worden opengezet of dichtgezet. Uit dit alles

veronderstellen wij dat er aanvankelijk binnenin de stalling een hoeveelheid daarin gezette fazantenkuikens zijn gezet geweest, die daar verder opgekweekt gevoerd en verwarmd geweest zijn, totdat ze in voldoende gestalte ontwikkeld waren om buiten te worden gelaten, binnen de ruime omringende draadomheining.

Dan bekijken wij de fazanten, die zich in de terreinafspanning omringd door de draadomheining bevinden. Wij kunnen maar een beperkt aantal exemplaren bekijken, namelijk degen die het dichtst naast de omheining rondlopen. De rest van de omheinde oppervlakte is nogal sterk begroeid met ruigtevegetaties, van dicht staande heuphoge grassen, woekerende sterk doornige braamstruiken, struiken van boswilgen, De meeste boswilgenstruiken zijn, d.m.v. een motorkettingzaag, op heuphoogte omgezaagd geweest om alzo een woekering van struikstammen teweeg te brengen, waaronder de Fazanten goed kunnen schuilen. Wij zien dat de fazanten tot een omzeggens bijna volwassen afmeting zijn opgegroeid, maar is er nog duidelijk aan te zien dat het allemaal adolescent wordende juveniele vogels betreft, alle van dit huidige kalenderjaar geboren, waarbij het verenkleed nog niet volledig 'op kleur' gekomen is. Dit is vooral goed zichtbaar bij de mannelijke vogels, de fazanthanen, die 'nog niet gans op kleur zijn', en die nog niet volwassen genoeg zijn om in het prachtvederkleed te schitteren.

Doordat de gehouden fazanten vooral onder de dekking van de dichte vegetatiewildernis schuilen, kunnen wij op dat moment onmogelijk inschatten hoeveel exemplaren er daar worden gehouden. Wij besluiten dat het nodig zal zijn om binnen in de oppervlakte van het omheinde terrein te gaan, en om te trachten de fazanten voor de voet uit de vrij dichte vegetatiedekking voor ons op te laten samen drijven, en te proberen de fazanten naar één plaats binnen de omheiningsoppervlakte bijeen te laten verzamelen. Wij contacteren, telefonisch, een erkend

en vragen om in ondersteuning ter plaatse te komen en te helpen met het uitvangen van de fazanten. Wij vragen daartoe dat zij overspanningsnetten zullen meebrengen, en ook om transportbakken aan te brengen die geschikt zijn om fazanten in te zetten om deze te kunnen vervoeren. Intussen stappen wij nog eens de omtrek van de omheiningsafspanning rond, en schatten wij vervolgens dat de omheinde oppervlakte, omgeven door bosbestanden, zo ongeveer 0,45 ha (of zowat 4500 m²) grootte heeft. Wij wachten af, tot aan de aankomst ter plaatse van een voertuig met aanhangwagen van dat V.O.C. hetgeen arriveert omstreeks 10.50 uur, met daarbij 3 VOC-medewerkers. Enige ogenblikken later beginnen wij, gezamenlijk met de aanwezige natuurinspecteurs en de VOC-medewerkers, met het uitleggen van flexibele netten en met het opzetten van een overspanning met dergelijke netten, aan een hoek van de omheiningsafspanning, aan de zone naast de houten stalling. Wij maken alzo een 'dak'-overspanning met netten, en wij laten daarbij, op grondniveau, een 2-tal openingen in de nettenafspanning, waarlangs wij de fazanten zullen laten binnenlopen in zoverre wij erin zullen slagen om de fazanten voor ons op te drijven, uit de dichte vegetatiedekking in de relatief grote oppervlakte van circa 0,45 ha en teneinde de fazanten allemaal in één richting te laten lopen, zodanig dat zij onder de door ons opgestelde overkapping van netten zouden terecht komen.

Omstreeks 11.15uur hebben wij dergelijke nettenoverspanning in een terreinhoek kunnen bevestigen en klaar gekregen. Dan stellen wij ons allen op binnen de oppervlakte van de ganse omheining, we stellen ons op een lijn op, en wij vorderen in lijnformatie stappend, met een traag temp vorderend, om zodoende de fazanten op grondniveau vóór ons op te laten gaan. Op onze lijnformatie maken wij een geleidelijke draaibeweging zodanig dat onze lijnopstelling van personen schroefvormig omwentelend de ganse oppervlakte bestrijkt en alzo de fazanten steeds talrijker en talrijker gecomprimeerder bij elkaar geraken en wij dan de 'spits' van dergelijke talrijke fazantengroep gericht in de richting van onze net-opstelling laten opschuiven. Wij moeten dan door dichte doornige strengen van braamstruwelen dringen en over half omgezaagde boswilgenstruiken kruipen om zo onze lijnformatie te kunnen aanhouden. Het lukt ons om op die wijze, erg traag en voorzichtig voortschrijdend, de fazanten voor ons op te laten gaan, en deze 'te sturen' in de richting van de door ons opgezette netoverkapping.

Tijdens deze opdrijfbeweging, als, wij daar ongeveer een kwartiertje mee bezig zijn, krijgen dan omstreeks 11.30 uur bezoek van een manspersoon, hetgeen vervolgens zal blijken dat dit de (jachtopzichter) is op het jachtterrein van (verzoekende partij). De (jachtopzichter) spreekt collega natuurinspecteur ... aan met de vraag waarmee men bezig is. Als het dan klaarblijkelijk duidelijk is dat de fazanten bijeen gedreven worden, merkt de (jachtopzichter) op dat 'het echter gaat om wilde fazanten, die vanzelf van nature in deze omheining zijn terecht gekomen, en dat de fazanten zich zo in een beschermd milieu kunnen blijven ophouden en dat hij ze hier ook komt voederen ...'. Kort daarna gaat de (jachtopzichter) weer weg.

Intussen is de tijd gevorderd tot ongeveer 12.15 uur en dan zijn wij erin geslaagd om de fazanten quasi allemaal onder de net-overkapping bijeen te verzamelen en hebben wij de inlooppgangen achter hen dichtgemaakt zodanig dat ze niet meer uit de netopstelling kunnen ontsnappen. Tijdens deze ganse opdrijfbeweging hebben wij slechts ongeveer een 5 à 10-tal fazanten weten ontsnappen, dewelke omhoog gevolgen zijn voordat ze in de vangstkraal waren.

Wij verbazen ons over het zeer grote aantal fazanten dat wij aldus bij elkaar hebben verzameld. Wij zien dat zowel fazanthanen alsook fazanthennen het ganse aantal samenstellen; doch duidelijk zijn de fazanthanen in de meerderheid; wij schatten – zeer ruwweg – dat het benaderend tweederden hanen betreft en dan ongeveer één-derde hennen. Nu wordt ook duidelijk dat het allemaal vogels van ongeveer gelijkaardige leeftijdsklasse betreft, die allemaal in het huidige kalenderjaar geboren zullen geweest zijn, wellicht ongeveer gelijktijdig. Aan de vederkleur van de fazanthanen is te zien dat deze vogels nog niet tot volledige gans adulte wasdom gekomen zijn, vermits ze nog niet op volwassen bevederingskleur gekomen zijn. Wij kunnen geen enkele vogel van gans volwassen formaat aantreffen, er is geen enkele fazant die van een vorige jaargang zou kunnen zijn; er is dus geen enkele potentiële adulte oudervogel die al, op natuurlijke wijze, een nageslacht zou hebben kunnen voortbrengen. Het is voor ons duidelijk dat het hier om kunstmatig door

mensenhand tam opgekweekte exemplaren gaat, allen gelijkaardig in een nog bijna adolescente juveniele leeftijd, van het huidig kweekseizoen.

Bestuurlijke inbeslagname

Wij ... nemen de door ons uitgevangen fazanten bestuurlijk in beslag, en nemen ze met ons mee. ... Door het feit dat wij op het kwetsieuze terrein, op het ogenblik van onze vaststellingen, geen persoon konden aantreffen die de bezitter is van de onder zich gehouden fazanten, hebben wij vooralsnog ter plaatse geen mondelinge oplegging van bestuurlijke maatregel kunnen formuleren. Wij zullen de bezitter van de onder zich gehouden fazanten, jachtrechthouder (verzoekende partij), nog uitnodigen voor verhoor, zullen dan de mondelinge mededeling van het bestuurlijk meenemen formuleren, en zullen vervolgens nog een schriftelijk besluit houdende bestuurlijke maatregelen toevoegen en overmaken.

Onderzoek van zaken

Tijdens de terreinvaststellingen op maandag 30 september 2019, treffen wij in de houten stalling meerdere zakken met vogelvoerders aan. Sommige hoeveelheden voeders zitten nog in gesloten originele verpakkingszakken (bvb. granen, gemengde gebroken maïs, en dergelijke). Behalve die verpakte voeders, staat er ook een grote plastic vat met een deksel (type 'vuilbak-vat') waarvan wij het deksel oplichten en dan zien dat daar een hoeveelheid zogenaamde 'stopkes'-korrels inliggen, zijnde granulaat-korrels van samengestelde voederpreparaten. Wij vinden in de houten stalling ook een lege verpakkingszak van de veevoederfabrikant ... Dergelijke vogelvoederzak gaat over een zogenaamde 'startvoeding'. Dergelijke 'startvoeding' is aangemaakt specifiek voor de voeding van in opgroei zijnde jonge kuikens. Dit element kan erop wijzen dat de aangetroffen hoeveelheden fazanten vooreerst als jonge kuikens in de stalling werden uitgezet, om daar te worden gevoerd met dergelijke kuikengranulaten, tot opgroei naar een meer volwassen stadium. Het element van het aanwezige verwarmingstoestel, aangesloten op een gas-darm, kan daar ook op wijzen. Daarnaast vinden wij, tegen het stallinghok naast gezet, een aantal verstevigde metaalraampanelen. Deze zouden bruikbaar geweest kunnen zijn als een soort van 'omheining' wanneer de fazantenkuikentjes in een volgende fase voor het eerst buiten worden gelaten. Pas als een meer volwassen groeistadium werd bereikt, zullen de fazanten naar buiten de stal in de buitenomheining gezet geweest zijn.

..."

Deze vaststellingen worden opgenomen in het aanvankelijk proces-verbaal nr. celverantwoordelijke van ANB, dat wordt afgesloten op 9 oktober 2019 (hierna: PV) en op dezelfde datum wordt verstuurd aan de procureur des Konings en aan onder meer verzoekende partij met een aangetekende brief met ontvangstbewijs.

2.

Op 8 november 2019 stelt de verbalisant het volgende vast:

“ ...

Uitslag van de analyses van staalnames, van onderzoek van zaken.

Tijdens onze vaststellingen op maandag 30 september 2019, namen wij een staal van pluimveevoeder uit een voederton (model vuilbak-vat), dewelke zich bevindt in de houten stalling die opgesteld staat in de omheiningsafspanning op het jachtgebied te _____ waar voorheen de fazanten in hebben gezeten. Deze grote plasticen ‘ton’ was tot bijna halfvol gevuld met een pluimveevoeder van het type granulaten-pellets (dergelijke door veevoederbedrijven aangemaakte granulaten worden in de spreektaal ook wel eens als ‘voederstopkes’ genoemd). Dergelijk granulaten-pellet voeder stond ook in een voederbak, binnen de omheiningsafspanning, ter beschikking om door de fazanten te kunnen worden opgegeten.

...

Op 11 oktober 2019 brachten wij een staal van pluimveepoeder, van het type granulaat-pellets, binnen in het onderzoekslaboratorium ... Op diezelfde datum brachten wij tevens ook, als te onderzoeken staal, 4 geslachte fazanten (2 hanen en 2 hennen) binnen in het labo. Wij vroegen het labo om een analyse uit te voeren op de mogelijke aanwezigheid van:

- 1) Anti-coccidiosemiddelen, (medicatie tegen ééncellige darmparasieten bij tam gehouden gevogelte)
- 2) Antibiotica (medicatie tegen bacteriën)

Op 22 oktober 2019 kregen wij van het labo de uitslagen van de onderzoeken. In het organisme van de fazanten bleken geen medicatiemiddelen te worden gevonden, noch anti-coccidiose noch andere antibiotica. Daarentegen, in het verstrekte granulaten-pellet voeder blijkt een behoorlijk sterke dosis van anti-coccidiose medicatie te zijn bijgemengd. Dit betreft de stof LASALOCID, die met een gehalte van méér dan 7500 microgram per kilogram in het pellet-voer is toegevoerd. ... LASALOCID wordt in de pluimvee- en vleesdierhouderij toegepast om aantastingen met Coccidiose-darmparasieten te vermijden of te genezen. In het staal van het voeder werd geen (ander) antibiotica-medicijn gevonden. In de fazanten zelf, die het behandelde voeder te eten gekregen hebben, werden geen sporen van dit product meer terug gevonden. Dit kan wellicht te verklaren zijn door het feit dat deze 4 fazanten pas een 10-tal dagen na het uitvangen uit de fazantenren werden geslacht. Het is mogelijk dat na dit tijdsverloop het effect van de voeding met anti-coccidiosemiddelen wellicht al door het metabolisme zou zijn uitgewerkt geweest.

...

Advies omtrent het groot aantal fazanten:

Naar aanleiding van het aantreffen van een dergelijk groot aantal fazanten, vragen wij advies bij ‘Vogelonderzoek Nederland’ (met specialisatie naar akkervogels en vogels voorkomend in landbouwgebieden), en ook bij ‘Natuurpunt Studie Oriolus’. Bij Vogelonderzoek Nederland vernemen wij telefonisch dat dergelijke grote populaties fazanten, op een grondstukjes van nog

geen halve hectare, gans onmogelijk zijn en dat het absoluut ondenkbaar is dat dergelijk hoog aantal zich tezamen op een natuurlijke wijze daar zou kunnen terecht gekomen zijn. Bij Natuurpunt Studie Oriolus verkrijgen wijde volgende e-mail: "... Behalve op plaatsen waar regelmatig fazanten uitgezet worden, neemt het aantal fazanten sterk af in Vlaanderen. Op vele plaatsen zitten er nauwelijks nog. Twee-drie nesten jongen samen op een voederplaats zou nog kunnen, maar meer niet; nergens zijn er zonder uitzettingen nog zoveel fazanten samen aanwezig. Maar er is waarschijnlijk een redelijk eenvoudige manier om dit te testen: fazanten die in grote groep semi-industrieel opgekweekt worden, die worden behandeld met antibiotica en wellicht ook coccidiostatica, dus als de dieren nog beschikbaar zijn, dan is een analyse op resten van 'vreemde stoffen' in die beesten aangewezen omdat het veel kan leren over hun gemeenschappelijke oorsprong in een intensieve kweekomgeving en over hun toekomst ..."

Verklaring/Verhoor

... (Verzoekende partij) wordt bijgestaan door raadsman ... De verklaring wordt achteraf zowel door (verzoekende partij) alsook door zijn raadsman ... schriftelijk doorgenomen. Beide heren gaan akkoord met de opgestelde verklaring, waarop vervolgens (verzoekende partij) zijn verklaring ondertekent.

...

(Verzoekende partij) laat een document toevoegen aan zijn verklaring: Samenvattend vernemen wij het volgende uit zijn toegevoegde document:

- Hij gaat niet akkoord met de berichtgeving op de sociale media door het Vogel Opvang Centrum Heusden-Zolder (o.a. het gebruik van antibiotica).
- Hij betwist dat de aangetroffen haartoefjes die rondom de afspanning gelegd zijn van hondenhaar zijn, maar zegt er wel bij dat die inderdaad dienen om predatoren af te weren.
- Dat in de bidon Natriumhypochloriet enkel water zou zitten.
- Het opvangende verwarmingselement zou al niet meer gebruikt zijn sinds 2015.
- Hij gaat niet akkoord omtrent onze vaststelling dat er geen ouderparen waren aangetroffen bij de door ons afgevangen fazanten.
- Hij zou geen mondelinge oplegging van de bestuurlijke maatregel hebben ontvangen.
- Ter hoogte van de aangetroffen 'ren' sinds een 8 tal jaar niet worden gejaagd, waardoor volgens (verzoekende partij) de oudere fazanten reeds zijn weggevlogen en enkel jonge fazanten worden aangetroffen.
- Dat uit onderzoek zal blijken dat er geen antibiotica zou worden aangetroffen.
- Hij wenst geen bewaarkosten te betalen, gezien de fazanten zijn toegeëigend door derden.

Tijdens het verhoor verwijst (verzoekende partij) frequent naar zijn toegevoegde document/verklaring. Zo confronteren we hem met o.a. de haartoefjes die zijn aangetroffen rondom de ren. (Verzoekende partij) is van mening dat de aangetroffen haartoefjes niet afkomstig zijn van honden. Als wij hem vragen vanwaar deze haartoefjes afkomstig zijn, gezien hij benadrukt dat het geen hondenharen zijn, wenst hij hierop niet gericht op te antwoorden, maar verwijst hij naar zijn

toegevoerde verklaring. Hierin staat niet specifiek over welk soort haar, van welke diersoort dan, het gaat. Hij bevestigt wel dat dergelijk dierenhaar bewust rond de afspanningsdraad gestrooid werd, omwille van predatoren-diersoorten af te schrikken.

Als wij hem confronteren met de analyse door een erkende labo inzake de medicatie met LASALOCID, dat gevonden wordt in de granulaten-pellets ('voederstopkes'), genomen uit de voertuin in de stalling bij ren, kan hij hierop geen antwoord geven. In zijn toegevoerde verklaring vernemen wij dat er geen antibiotica zal worden aangetroffen.

Op de vraag of ... een densiteit van 346 wilde fazanten niet zo geconcentreerd in de 'wilde natuur' kan worden aangetroffen, en dat dit bij een wild natuurlijk vogelgedrag absoluut gans onmogelijk is, verwijst hier hiervoor naar zijn toegevoegde verklaring.

In de toegevoegde verklaring wordt verwezen dat men in het verleden fazanteneieren verzameld heeft (tot en met het arrest d.d. 11 februari 2016 van de Raad van State) en deze heeft laten uitbroeden, conform de toen geldende wetgeving. We vinden daarnaast een uitleg, alsof dat 'de oude fazanten' de 'jongere fazanten' zouden mee trekken naar de locatie waar gevoerd wordt. Evenwel hebben wij nergens geen enkele 'oudere fazant' kunnen waarnemen, het waren allemaal nog niet-gans-volgroeide vogels, die pas van het huidig geboortjaar 2019 kunnen afkomstig zijn. En trouwens, het kan sowieso onmogelijk een natuurlijk verschijnsel zijn om zo een groot aantal bij elkaar te kunnen aantreffen.

Als wij ernaar vragen hoe de grote aantallen fazanten door ons zo gemakkelijk voor de voet samen te drijven waren, waarna wij ze met de hand konden uitvangen, en deze trouwens niet eens wegvlogen; de mannelijke fazanten nog niet eens volledig op kleur waren (qua bevedering); en alle vogels ons gelijktijdig opgekweekte tamme opgevoede vogels toeschenen omwille van het eenvoudig samendrijven, verwijst (verzoekende partij) naar zijn toegevoegde verklaring. In de toegevoegde verklaring vinden wij het volgende hierover: Op de locatie waar de fazanten binnen de 'omheining' werd aangetroffen, zou er 8 jaar niet zijn gejaagd. Hierdoor zouden de oudere dieren de jongere dieren mee trekken naar de betreffende locatie. De oudere fazanten zouden gaan vliegen wanneer binnen de omheining wordt betreden en de jongere dieren zijn minder schichtig, wat meteen verklaart waarom er voornamelijk of zelfs alleen jonge dieren zijn aangetroffen. Echter kunnen wij uit ervaring meedelen dat wilde fazanten schichtig zijn en dat bij het naderen van de fazanten deze vlug geneigd zijn om weg te vliegen. Het is zelfs zo dat wij de fazanten hebben kunnen groeperen zonder dat er noemenswaardig paniekerige, wild opvliegende toestanden van de in nauw gedreven fazanten zich voordeden.

Als wij ernaar vragen wie instaat voor de verzorging van de fazanten, dan verwijst (verzoekende partij) daarvoor naar ... en naar zichzelf.

...

De laatste vraag van het verhoor houdt in dat wij een samenvatting maken van onze bevindingen, namelijk grote ren; voorzien van een afschrikmechanisme; afbakening door middel van haartoefjes; een groot aantal fazanten van gelijke leeftijd zonder ouderparen; 1 lege zak startvoeding voor jonge fazanten; verstevigde draadpanelen voor het mogelijk houden van jonge fazanten; een warmtelamp en een gasverwarmingselement aanwezig in het hok. Op de vraag wat zijn conclusie hierop is, en meer bepaald waarom dergelijke grote aantal opgekweekte fazanten in het midden van het jachtgebied worden aangetroffen, gaat (verzoekende partij) niet akkoord met de 'bewering'. Eveneens verwijst hier ook naar de toegevoegde verklaring. Echter, in de toegevoegde verklaring kunnen we, naast het voederen binnen een omheining, geen eenduidige verklaring terugvinden op het aantreffen van een dergelijk groot aantal fazanten, en dit onverminderd onze opmerkingen ter zake dat dergelijke situatie zich in natuurlijke omstandigheden zich onmogelijk kan voordoen.

...

Deze vaststellingen worden opgenomen in het navolgend proces-verbaal nr.
 dat wordt afgesloten op 27 november 2019 (hierna: navolgend PV 1) en op dezelfde datum wordt verstuurd aan de procureur des Konings en aan verzoekende partij met een aangetekende brief met ontvangstbewijs.

3.

Op 17 november 2019 stelt een natuurinspecteur O.G.P./gewestelijke toezichthouder voor het Agentschap voor Natuur en Bos (hierna: verbalisant), in het jachtgebied van verzoekende partij, lastens verzoekende partij als jachtrechthouder het volgende vast:

"Op zondag 17 november 2019 omstreeks 11:30 uur komen wij ... ter plaatse toe. Nabij de omheining waar op 30 september 2019 de fazanten door ons zijn meegenomen, treffen wij een terreinvoertuig aan ... Wij zien een man naar een voederton toestappen; het betreft een voederton die in een terreinperceel opgesteld is, die met graanvoeder kan gevuld worden, en waaruit onderaan dan graankorrels kunnen uitvallen dewelke dan door in de omgeving aanwezig zijnde fazanten kunnen worden opgegeten. We besluiten om ons dienstvoertuig aan de kant te zetten en de man aan te spreken. De man is inmiddels de voederton op de jacht aan het bijvullen. ... Wij maken ons bekend ... Na een kort gesprek zeggen wij die man dat wij nog eens naar de verderop gelegen fazantenren zullen gaan kijken, om te zien hoe de toestand er nu is. Die man ... besluit om mee te komen. Als we aan de ren toekomen, zien wij nog een aantal fazanten. Wij treffen zowel fazanten aan die zich binnen in de omheining bevinden, alsook exemplaren die nabij de buitenzijde van de omheining rondstruinen. Wij delen mee dat we rondom omheen de omheining zullen gaan stappen.

Intussen zien wij ook dat de 'afschrikmechanismen', die aangebracht zijn onder de vorm van mechanisch bewegende toestellen, die als 'poppen' de omheiningsdraad doen schudden en de afschrikballonnen, en wapperende linten en dergelijke, nog steeds aanwezig zijn en functioneren. (De man) besluit niet mee te gaan op onze rondtocht omheen de omheining, maar hij vraagt 'om niet binnen in de ren te stappen om zo de fazanten niet op te jagen'. Wij stappen rond de ren, en kijken naar de binnenzijde van deze omheining. Wij merken op dat er in de binnenzijde van omheining een redelijk aantal fazanten wordt aangetroffen, hetgeen wij proberen al tellend in te schatten en daarbij constateren wij dat er als absoluut minimum zeker 30 exemplaren in zijn, en wellicht meer dan 30 stuks, maar dat kunnen wij van op de buitenzijde niet gans precies tellen omdat de fazanten onder de dekking van de ruigtevegetaties en braamstruiken ook heen en weer stappen. Dit aantal is opmerkelijk hoog, gezien tijdens de actie op 30 september 2019 er, volgens onze waarnemingen toen, slechts 5-tal tot hoogstens 10 stuks fazanten zijn kunnen ontsnappen. Na de actie waren er toen ook geen fazanten meer te zien rondom de ren.

...

Omdat wij inmiddels de conclusie getrokken hebben dat het niet mogelijk is dat er nog zoveel fazanten zouden zijn achtergebleven, vermits wij de grote hoeveelheid – geteld op 346 stuks – op 30 september al hadden uitgevangen, gaan wij ervan uit dat er in de tussentijd een nieuwe hoeveelheid fazanten zal zijn aangebracht. Wij hebben daarbij het vermoeden dat er desgevallend nog een andere fazantenomheining in het jachtgebied zou kunnen aanwezig zijn. Daarom besluiten wij om een volgende dag opnieuw ter plaatse in het gebied te gaan kijken. Op maandag 18 november 2019 begeven wij ... ons opnieuw naar het jachtgebied, om uit te zoeken of er desgevallend nog een andere fazantenomheining zou kunnen aanwezig zijn. Wij gaan dan de noordkant van het jachtgebied doorstappen, de terreingedeeltes die dichterbij de woning van (verzoekende partij) gelegen zijn.

Nabij de noordelijke grens van het jachtgebied, in een klein bosje, merken wij iets vreemds op. Tevens zien wij vrij recente bandensporen in die zone. We volgen de bandensporen. Zo komen wij uit op een andere omheining rondom een terrein gelegen in het jachtgebied van (verzoekende partij). Deze ren is veel kleiner, ze heeft een oppervlakte van ongeveer 6 meter op 4 meter. Daaraan is ook een houten hok bevestigd. Het verschil met de 1ste ren is, naast een kleinere omvang, dat ook de hoogte van deze 2de omheining lager is, namelijk de draadafspanning is slechts een 80-tal centimeter hoog. In en aan het houten hok treffen wij nog recente fazantenveren aan. Aan de meer beperkte omvang van de ren en de mindere hoogte van de omheining, zijn wij van mening dat in deze ren meer geschikt zou zijn om mogelijk daarin de jonge kuikens gecontroleerd op te kweken. Wanneer ze voldoende groot zijn, kunnen ze de ren verlaten door over de lage omheining te vliegen. Eveneens kunnen ze vanaf deze locatie worden bij gevoederd. Door het aantreffen van deze ren, is het voor ons een bevinding dat de bijkomend aangetroffen fazanten aan de 1ste ren afkomstig zouden geweest kunnen zijn van deze 2de ren.

...

Wij komen tot de bevinding dat er, sinds ons voorgaand toezicht dat plaats had op 30 september 2019, en nu in het huidige toezicht op 17 en 18 november 2019, weer een bijkomende hoeveelheid (ongerind gehouden) fazanten naar de omheining in het bosterrein is aangevoerd geworden. Vermits wij ons nu alleen op het terrein bevinden, besluiten wij dat wij momenteel geen gelegenheid hebben om desgevallend de tam gehouden fazanten, die nu – opnieuw – in de 1ste grote ren blijken aanwezig te zitten, te proberen te gaan uitvangen. Wij besluiten om onze huidige bevindingen op te nemen in voorliggend navolgend proces-verbaal.

...”

Deze vaststellingen worden opgenomen in het navolgend proces-verbaal nr. _____, dat wordt afgesloten op 6 december 2019 (hierna: navolgend PV 2) en op 11 december 2019 wordt verstuurd aan de procureur des Konings en aan verzoekende partij met een aangetekende brief met ontvangstbewijs.

4.

Op 9 januari 2020 ontvangt de gewestelijke entiteit de melding van de procureur des Konings van 7 januari 2020 dat het milieumisdrijf niet strafrechtelijk zal worden behandeld.

5.

Op 19 februari 2020 brengt de gewestelijke entiteit verzoekende partij op de hoogte van het voornemen om eventueel een alternatieve bestuurlijke geldboete en een voordeelontneming op te leggen. Ze nodigt verzoekende partij daarbij uit om haar schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, terwijl deze ook de mogelijkheid krijgt om inzage te vragen in het administratief dossier.

Verzoekende partij vraagt met een mailbericht van 25 februari 2020 een kopie van het administratief dossier en een uitstel om haar schriftelijk verweer over te maken. De gewestelijke entiteit maakt met een mailbericht van 26 februari 2020 een kopie over van het administratief dossier en gaat akkoord met het gevraagde uitstel om een schriftelijk verweer in te dienen. Verzoekende partij bezorgt met een aangetekende brief van 31 maart 2020 een schriftelijk verweer aan de gewestelijke entiteit, waarbij ze vraagt om te worden gehoord. Ze wordt op 23 september 2024 door de gewestelijke entiteit gehoord.

6.

Op 9 oktober 2024 legt de gewestelijke entiteit een geldboete op, waarvan verzoekende partij met een aangetekende brief van 18 oktober 2024 in kennis wordt gesteld. Dat is de bestreden beslissing.

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij voert de schending aan van:

- artikel 16.4.36, §1, 2° van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM)
- artikel 6, lid 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM)
- het zorgvuldigheids- en het vertrouwensbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Ze stelt in essentie dat de bestreden beslissing steunt op een heromschrijving van de feiten in het PV, terwijl ze geen kans kreeg om zich hierop te verweren. Ze stelt met name dat de verbalisant haar in het PV ervan heeft beticht tamme fazanten zonder pootring onder zich te hebben, die worden gekweekt in functie van de uitzetting voor de jacht, terwijl de gewestelijke entiteit in de bestreden beslissing oordeelt dat er geen voldoende bewijs voorligt dat de in haar jachtgebied aangetroffen fazanten afkomstig waren van de kweek in gevangenschap. Ze stelt dat ze op basis van het PV onmogelijk kon vermoeden dat ze zich (ook) moest verweren op de betichting van het wederrechtelijk bezit van wilde fazanten. Ze voert dan ook feitelijk aan dat ze in het kader van de bestuurlijke boeteprocedure niet op regelmatige wijze is uitgenodigd om zich te verweren voor het wederrechtelijk bezit van wilde fazanten in strijd met artikel 12 Soortenbesluit, waardoor er een schending voorligt van de normatieve hoorplicht in artikel 16.4.36, §1, 2° DABM.

2.

Verwerende partij stelt dat verzoekende partij, op basis van de vermeldingen van de gewestelijke entiteit in de brief waarmee de bestuurlijke boeteprocedure is opgestart, duidelijk wist dat er haar ook een boete kon worden opgelegd voor het onder zich houden van ongeringde fazanten, in strijd met artikel 12 Soortenbesluit, zodat ze zich hierop wel degelijk kon verdedigen. Ze stelt dat er in deze brief met name expliciet wordt gewezen op de vaststelling in het PV van het milieumisdrijf van 'het verboden onder zich houden van specimens van beschermde diersoorten en introduceren van soorten', met schending van artikel 12 Soortenbesluit. Ze stelt dat de verbalisant de feiten onderzoekt en weergeeft in een proces-verbaal, waarbij de kwalificatie die daarin aan deze feiten wordt gegeven niet

doorslaggevend is en pas later aan de orde is bij het opstarten van de boeteprocEDURE. Ze merkt op dat er *in casu* bovendien ook al in het PV melding wordt gemaakt van de schending van artikel 12 Soortenbesluit, zodat er zelfs geen sprake is van een heromschrijving van de feiten en de bestreden beslissing enkel een aantal betichtingen niet weerhoudt.

3.

Verzoekende partij volhardt in haar wederantwoordnota in de argumentatie in haar verzoekschrift. Ze herhaalt dat ze wordt beboet 'wegens het onder zich houden van specimen van wilde fazanten - wat zou veronderstellen dat hij ze zou hebben afgevangen in strijd met artikel 19 Jachtdecreet -', terwijl ze 'ervan werd beticht - en zich derhalve heeft verweerd - om tamme fazanten te hebben gekweekt en zonder pootring onder zich te hebben gehouden'. Ze stelt dat 'niemand zou kunnen vermoeden dat men zich nog zou moeten verweren op de betichting fazanten onder zich te hebben gehad, terwijl men is vrijgesproken van de inbreuk op artikelen 41 e.v. van het Soortenbesluit'.

Beoordeling door het College

1.

Als de gewestelijke entiteit het voornemen heeft om een alternatieve bestuurlijke geldboete op te leggen, moet ze de vermoedelijke overtreder hiervan, binnen een ordetermin van 30 dagen na ontvangst van de beslissing van de procureur des Konings om het milieumisdrijf niet strafrechtelijk te behandelen, met een beveiligde zending (artikel 16.1.2, 3° en 3°bis DABM) op de hoogte brengen. Deze wordt daarbij uitgenodigd om schriftelijk zijn verweer mee te delen, waarbij hij er ook op wordt gewezen dat hij de documenten waarop dit voornemen steunt kan inzien en hiervan kopieën kan krijgen en dat hij mits een aanvraag ook mondeling zijn schriftelijke verweer kan toelichten (artikel 16.4.36, §1 DABM). In de parlementaire voorbereiding van deze bepaling wordt gesteld dat 'het met het oog op een degelijke rechtsbescherming essentieel is dat de vermoedelijke overtreder weet wat tegen hem wordt ingebracht en op welke gronden'; dat 'het bericht voorts enkele specifieke vermeldingen moet omvatten vanuit de bekommernis om de rechten van de vermoedelijke overtreder maximaal te beschermen'; en dat 'waar het om gaat is dat de vermoedelijke overtreder in staat moet worden gesteld om zich adequaat te kunnen verdedigen' (*Parl.St.* VI.Parl., 2006-07, nr.1249/1, 62-63).

De bestuurlijke boeteprocEDURE voorziet dus in een normatieve hoorplicht, waarvan de invulling door de gewestelijke entiteit moet worden getoetst aan de verplichtingen voor het bestuur en de waarborgen voor de belanghebbende op basis van de hoorplicht als algemeen

beginsel van behoorlijk bestuur. Dit impliceert dat er tegen niemand een ernstige maatregel kan worden genomen, die is gesteund op zijn persoonlijk gedrag en van aard is om zijn belangen ernstig aan te tasten, zonder dat hem vooraf de mogelijkheid wordt geboden om zijn standpunt op nuttige wijze te doen kennen. Kenmerkend voor de hoorplicht is dat de belanghebbende de mogelijkheid moet krijgen om opmerkingen te formuleren op het dossier, zoals het ter beoordeling voorligt van het bestuur, om op die wijze een voor hem ongunstige beslissing te proberen om te zetten in een gunstige beslissing. Aan de zijde van het bestuur strekt de hoorplicht tot een zorgvuldig onderzoek van de zaak en het inwinnen van alle relevante gegevens. Dit impliceert dat het horen van de vermoedelijke overtreder, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling, nuttig moet gebeuren. Toegepast op de normatieve hoorplicht van de gewestelijke entiteit in het kader van de bestuurlijke boeteprocedure betekent dit dat aan de vermoedelijke overtreder vooraf de feitelijke en juridische grondslag van de boete wordt meegedeeld, en in het bijzonder dat hij in kennis wordt gesteld van de milieumisdrijven die hem ten laste worden gelegd, en dat hij de gelegenheid krijgt om tijdig kennis te nemen van alle relevante gegevens en stukken waarop de gewestelijke entiteit haar beoordeling zal steunen. Deze werkwijze ligt in de lijn met de waarborgen voor een behoorlijke rechtsbedeling, die worden geboden door artikel 6, lid 3, a EVRM.

2.

Verzoekende partij toont in het licht van de stukken van het administratief dossier en de procedurestukken niet aan dat de boeteprocedure niet regelmatig is opgestart met de kennisgeving door de gewestelijke entiteit aan verzoekende partij op 19 februari 2020 van haar voornemen om een boete op te leggen. Ze stelt tevergeefs dat ze op basis hiervan niet in staat was om tijdens de bestuurlijke boeteprocedure voor de gewestelijke entiteit nuttig voor haar standpunt op te komen en zich adequaat te verdedigen.

2.1.

Uit het administratief dossier blijkt dat de gewestelijke entiteit verzoekende partij met een aangetekende brief van 19 februari 2020 (gedateerd op 13 februari 2020) op de hoogte brengt van het voornemen om haar eventueel, op basis van de vaststellingen in het PV, een alternatieve bestuurlijke geldboete op te leggen, al dan niet vergezeld van voordeelontneming. De gewestelijke entiteit verwijst daarbij naar de in het PV opgenomen milieumisdrijven, met name 'het verboden onder zich houden van specimens van beschermde diersoorten en introduceren van soorten' en 'het verboden wegnemen van nesten en broedsels, vervoeren en uitzetten van wild'. Ze verwijst vervolgens ook naar de in het PV weerhouden schendingen, met name van 'artikels 12, 17, 41 en 43 Soortenbesluit' en 'artikels 26, 29 en 35 Jachtdecreet'.

Verzoekende partij wordt daarbij uitgenodigd om haar schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, terwijl ze ook de mogelijkheid krijgt om inzage te vragen in het administratief dossier. Zoals blijkt uit het administratief dossier en door verzoekende partij niet wordt betwist, heeft ze deze brief daadwerkelijk ontvangen en heeft ze, na opvraging van het administratief dossier, op 31 maart 2020 een uitvoerig schriftelijk verweer overgemaakt aan de gewestelijke entiteit. Ze heeft daarbij ook de schending van artikel 12 Soortenbesluit betwist en gesteld dat er 'van het onder zich houden van vogels absoluut geen sprake is'. Ze is daarover vervolgens op 23 september 2024, op haar vraag, ook gehoord.

2.2.

Verzoekende partij verwijt de gewestelijke entiteit in het licht van deze vaststellingen tevergeefs dat ze met de informatie in de kennisgeving van 19 februari 2020 vooraf niet afdoende in kennis is gesteld van de feitelijke en juridische grondslag van de boete, en dat ze niet wist welke milieumisdrijven haar ten laste werden gelegd, zodat ze niet in staat was om zich hierop met kennis van zaken te verweren. In de kennisgeving wordt expliciet verwezen naar de milieumisdrijven waarvoor de boeteprocedure wordt opgestart, waaronder het in artikel 12 Soortenbesluit opgenomen verbod om specimen van beschermde diersoorten onder zich te hebben. Gelet op de daarin opgenomen duidelijke omschrijving van de tenlasteleggingen, kon verzoekende partij haar standpunt hierover, in het licht van de concrete omstandigheden, redelijkerwijze op afdoende nuttige wijze aan de gewestelijke entiteit kenbaar maken. Verzoekende partij is bovendien jachtrechthouder, zodat ze zeker moet worden geacht de toepasselijke regelgeving in het Soortenbesluit en het Jachtdecreet te kennen. De vaststelling dat de gewestelijke entiteit in de bestreden beslissing uiteindelijk, naar aanleiding van het verweer van verzoekende partij, slechts de schending weerhoudt van artikel 12 Soortenbesluit wegens het onder zich hebben van 345 fazanten, en geen boete oplegt voor de overige tenlasteleggingen waarvan sprake in de kennisgeving van 19 februari 2020 en in het PV, doet geen afbreuk aan de regelmatigheid van de opstart van de bestuurlijke boeteprocedure. Verzoekende partij kan zich in het licht van voorliggend jurisdictioneel beroep bij het College, dat met volle rechtsmacht oordeelt, overigens verweren tegen de in de bestreden beslissing weerhouden juridische kwalificatie van de ten laste gelegde feiten, zoals ze ook doet in het tweede middel.

Het middel wordt verworpen.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij voert de schending aan van:

- artikel 12 Soortenbesluit
- artikel 6, lid 2 EVRM en het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld
- de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen
- het motiverings-, het zorgvuldigheids- en het redelijkheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Ze betwist in essentie dat er een milieumisdrijf voorligt wegens schending van artikel 12 Soortenbesluit, dat haar kan worden toegerekend en waarvoor haar een bestuurlijke geldboete kan worden opgelegd. Ze stelt met name dat de beoordeling hierover door de gewestelijke entiteit tegenstrijdig is gemotiveerd, doordat ze enerzijds aanvaardt dat er geen afdoende bewijs voorligt dat de bij verzoekende partij aangetroffen fazanten tam waren en in gevangenschap waren gekweekt met het oog op de uitzetting voor de jacht, maar anderzijds oordeelt dat verzoekende partij deze wilde fazanten wederrechtelijk onder zich hield. Ze stelt dat de gewestelijke entiteit terecht oordeelt dat er twijfel bestaat dat de aangetroffen fazanten in gevangenschap zijn gekweekt, doordat ze vrij in en uit een niet overdekt gebied van ruim 4.500 m² konden vliegen en zich dus vrij konden bewegen. Ze stelt dat dit wordt bevestigd door de vaststelling dat er bij het vangen van de fazanten door de verbalisant overspanningsnetten zijn gebruikt en er daarbij 5 tot 10 fazanten zijn weggevologen.

2.

Verwerende partij meent dat verzoekende partij niet aantoont dat ze de bij haar aangetroffen fazanten niet onder zich hield. Ze stelt dat artikel 12 Soortenbesluit het 'onder zich houden' niet definieert, zodat dit moet worden gelezen in zijn spraakgebruikelijke betekenis, met name het in bezit hebben. Ze meent dat uit het geheel van feiten, met name dat de fazanten werden gevoederd; er medicatie is aangetroffen in de granulaten-pellets; er geen ouderparen zijn aangetroffen; een concentratie van 345 fazanten op een halve hectare in de natuur niet voorkomt; de dieren zich absoluut niet schichtig gedroegen; er een berghok en een afschrikmechanisme is, ..., blijkt dat verzoekende partij de fazanten onder zich hield. Ze betwist dat de motivering van de bestreden beslissing tegenstrijdig is omdat de ontstentenis van een overdekking van het omheinde perceel, waar de fazanten worden gehouden, waardoor ze weg

kunnen vliegen, niet verhindert dat ze feitelijk tam worden gehouden door ze te voederen en door predatoren weg te houden. Ze betwist de juistheid van de bewering van verzoekende partij, dat de gewestelijke entiteit voorbijgaat aan de vaststelling dat het perceel waarop de fazanten werden aangetroffen niet overdekt was omdat hiermee bij de beoordeling van de toerekenbaarheid van het milieumisdrijf wel degelijk rekening is gehouden.

3.

Verzoekende partij volhardt in haar wederantwoordnota in de argumentatie in haar verzoekschrift. Ze benadrukt dat de gewestelijke entiteit in de bestreden beslissing voor recht aanvaardt dat er geen afdoende bewijs voorligt dat de bij haar aangetroffen fazanten afkomstig waren van de kweek in gevangenschap en er dan ook sprake was van wilde fazanten. Ze herhaalt dat deze wilde fazanten vrij konden bewegen en wegvliegen, doordat ze niet waren geleewiekt, zoals wordt bevestigd door het feit dat er enkele fazanten tijdens het vangen effectief zijn weggevologen. Ze meent dat de argumenten, dat de fazanten niet schuw waren; bijgevoederd werden; in grote getale waren; tegen predatie beschermd werden; ... in die optiek niet pertinent zijn omdat het wilde en geen tamme fazanten blijven. Ze wijst in dit kader op de vaststelling dat het bijvoederen van fazanten niet verboden is en expliciet is geregeld in artikel 4 van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014, waardoor dit niet ressorteert onder het toepassingsgebied van het Soortenbesluit (artikel 2, §2, 3° Soortenbesluit). Ze wijst ook op de vaststelling dat het plaatsen van schrikdraad rond een omheining deel uitmaakt van de Code van Goede Praktijk (ter uitvoering van onder meer artikel 11 van het Soortschadebesluit van 3 juli 2009). Ze stelt dat het gegeven, dat ze niet ook is beboet voor het houden van fazanten zonder pootring, in strijd met artikel 41 e.v. Soortenbesluit, impliceert dat er ook geen inbreuk voorligt op artikel 12 Soortenbesluit omdat beiden artikelen niet los van elkaar kunnen worden gezien. Ze wijst tenslotte op de vaststelling dat een omheining in een jachtgebied een beschermd statuut heeft overeenkomstig artikel 23, laatste lid Jachtdecreet.

Beoordeling door het College

1.

De gewestelijke entiteit kan een alternatieve bestuurlijke geldboete opleggen voor gedragingen die strijdig zijn met de milieuvoorschriften in artikel 16.1.1, lid 1 DABM en die naargelang de keuze van de procureur des Konings ook strafrechtelijk kunnen worden bestraft overeenkomstig de artikelen 16.6.1, 16.6.2, 16.6.3, 16.6.3bis, 16.6.3ter, 16.6.3quater, 16.6.3quinquies, 16.6.3sexies en 16.6.3septies DABM (artikel 16.4.27, lid 2 DABM en 16.1.2, 2° DABM). Het geschonden artikel is dergelijk milieuvoorschrift (artikel 16.1.1, lid 1, 16° en lid 4 DABM). Elke opzettelijke of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde

schending van de gehandhaafde regelgeving is in beginsel strafbaar (artikel 16.6.1, §1 DABM). De geldboete kan enkel worden opgelegd aan de 'overtreder', hetzij degene die een milieumisdrijf pleegt of die opdracht geeft om handelingen te stellen die een milieumisdrijf uitmaken (artikel 16.4.25, lid 1 DABM). De kwalificatie van de feiten als een milieumisdrijf en de toerekenbaarheid hiervan aan verzoekende partij als overtreder vormt dus de grondslag voor de bevoegdheid van de gewestelijke entiteit om haar een geldboete op te leggen.

Een bestuurlijke geldboete is een punitieve sanctie, waarbij de bewijslast van het milieumisdrijf en de overtreder berust bij de gewestelijke entiteit. Het bewijs van de feiten en het daderschap kan met het oog op bestuurlijke beboeting, naar analogie met de bewijsvoering in strafzaken, in beginsel met alle middelen van recht worden geleverd. De principieel vrije bewijsvoering betekent dat dit bewijs onder meer kan worden geleverd door een geheel van samenhangende feitelijke vaststellingen, die éénsluidend eenzelfde persoon als pleger van een milieumisdrijf aanduiden. De beginselen van behoorlijk bestuur en in het bijzonder het zorgvuldigheidsbeginsel, en het vermoeden van onschuld zoals onder meer bepaald in artikel 6, lid 2 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, omringen de bewijslevering met waarborgen op procedureel en inhoudelijk vlak.

2.

De gewestelijke entiteit overweegt in de bestreden beslissing, onder de titel 'de toerekenbaarheid aan de overtreder', onder meer het volgende:

" ...

4.1. De toerekenbaarheid aan de overtreder

De fazant (*Phasianus colchicus*) ressorteert onder de categorie "klein wild" (artikel 3 van het Jachtdecreet). De jacht op fazant opent jaarlijks vanaf 15 oktober.

Het is verboden wild levend of dood te vervoeren of in de handel te brengen, uitgezonderd vanaf de opening van de jacht op dit wild tot en met de tiende dag die volgt op de sluiting ervan (artikel 26, 1° Jachtdecreet).

Het is te allen tijde en overal verboden wild uit te zetten (artikel 29 van het Jachtdecreet).

Het is verboden nesten en broedsels van vogels, gerangschikt bij het wild, weg te nemen of opzettelijk te vernielen, te vervoeren of in de handel te brengen (artikel 35 van het Jachtdecreet).

De soorten die in bijlage 1 van het Soortenbesluit als categorie 1, 2 of 3 zijn aangeduid, betreffen beschermde soorten waarop de beschermingsbepalingen van toepassing zijn, ongeacht de levensfase waarin die specimens zich bevinden (artikel 9 van het Soortenbesluit).

Het onder zich hebben, het vervoeren, het verhandelen, het ruilen of het te koop of in ruil aanbieden van specimens of eieren van beschermde diersoorten is verboden (artikel 12 van het Soortenbesluit).

Voor vogels kan van voormeld verbod afgeweken worden als het gaat om soorten die in het Vlaams gewest in gevangenschap geboren en gekweekt zijn (artikel 41 van het Soortenbesluit), wat moet aangetoond worden met een gesloten pootring die voldoet aan bepaalde voorwaarden (artikel 43 van het Soortenbesluit).

Het is verboden om specimens van soorten die onder het toepassingsgebied van het besluit vallen opzettelijk te introduceren in het wild (artikel 17 van het Soortenbesluit).

Op 30 september 2019 stelde de verbalisant samengevat vast dat op het betrokken jachtterrein minstens 345 fazanten binnen een hoge, dichtbegroeide omheining van ongeveer 4500 m² werden gehouden. Alle fazanten waren ongeringd, leken juveniel en vertoonden een tamme indruk. Binnen de omheining stonden onder andere een bergingshok, bakken, voeders, en er waren verschillende afschrikmiddelen aanwezig.

Bovenvermelde feiten zijn mogelijks een schending van artikels 12, 17, 41 en 43 van het Soortenbesluit en van artikel 26, 29 en 35 van het Jachtdecreet. Deze feiten vallen onder de definitie van milieumisdrijf als bedoeld in artikel 16.1.2, 2° DABM. Ze zijn strafbaar gesteld in hoofdstuk VI van titel XVI van het DABM en op grond van artikel 16.4.27 DABM kan hiervoor een bestuurlijke geldboete worden opgelegd.

Tijdens het verhoor verklaarde de vermoedelijke overtreder onder meer dat het een open omheining betrof, waarin vrije vogels werden gevoederd. Er werd op die locatie al 8 jaar niet meer gejaagd en de afschrikmiddelen waren bedoeld om predatoren op afstand te houden. Hij benadrukte dat er op het terrein geen tamme fazanten werden opgekweekt.

In zijn verweer en tijdens de hoorzitting wierp de vermoedelijke overtreder samengevat opnieuw op dat de fazanten niet afkomstig waren van een kweek in gevangenschap. Hij verklaarde dat er na een daling van de fazantenpopulatie sinds 2010 niet meer gejaagd werd en dat er extra bescherming werd bedacht tegen predatoren. De aangetroffen (oude) elementen die zouden kunnen wijzen op het kweken van de fazanten waren nog aanwezig van de tijd (tot 2016) dat de mogelijkheid bestond om eieren van nesten in gevaar te rapen en uit te broeden (vernietigd artikel 65 van het Jachtvoorwaardenbesluit). Doorheen de jaren waren de fazanten gewoon om in en uit

de omheining te vliegen, ze kenden geen stress van bejaging en werden het jaar door gevoederd. De vermoedelijke overtreder meende ook dat een omheining van een groot terrein van 4500 m² moeilijk nog een volière kan genoemd worden en hij was het niet eens met de vaststelling van de verbalisant dat de fazanten allemaal dezelfde leeftijd zouden hebben.

Om aan te tonen waarom de aangetroffen fazanten niet afkomstig waren van de kweek in gevangenschap motiveerde de vermoedelijke overtreder concreet dat de fazanten allemaal een perfect verenkleed hadden, zonder gebroken pluimen, en dat ze geen snavelkapjes droegen of gedragen hadden, wat in deze grote aantallen onmogelijk zou zijn indien ze niet uit het wild zouden afkomstig zijn. Bovendien trok hij de conclusie van de verbalisant dat de fazanten allemaal ongeveer even oud waren in twijfel, aangezien de hanen te zien in het fotodossier ongeveer 17 weken oud lijken. Gesteld dat de fazanten allemaal dezelfde leeftijd zouden hebben en het lichaam op die leeftijd volgroeid is, dan is er bij hennen geen kleurverschil te zien om te kunnen besluiten dat er geen volwassen exemplaren zijn.

De vermoedelijke overtreder betwist in hoofddorde dus dat de fazanten gekweekt werden om uit te zetten voor de jacht. Hij blijft benadrukken dat het om wilde exemplaren fazanten gaat. Uit onderzoek van het dossier blijkt dat, hoewel er een aantal elementen zijn die in die richting kunnen wijzen, het na de beoordeling van de door de vermoedelijke overtreder opgeworpen (geloofwaardige) argumenten inderdaad onvoldoende duidelijk is dat de aangetroffen fazanten afkomstig zouden zijn van de kweek in gevangenschap.

Gezien de aanname dat de fazanten wilde exemplaren waren en gelet op het gegeven dat zij binnen een hoge omheining zaten, van waaruit deze (jonge) exemplaren luidens de vaststellingen niet wegvlogen of konden wegvliegen, kan niet anders dat geconcludeerd worden dan dat de fazanten binnen de omheining werden gehouden.

Het onder zich hebben van 345 specimens van de fazant is een aspect dat niet wordt geregeld in de jachtregelgeving, waardoor de beschermingsbepalingen van het Soortenbesluit van toepassing zijn en artikel 12 van het Soortenbesluit door de vermoedelijke overtreder werd geschonden.

Het milieumisdrijf, met name het verboden onder zich hebben van specimens van een beschermde diersoort, staat vast in hoofde van de overtreder.

...”

3.

Verzoekende partij toont in het licht van de stukken van het administratief dossier en de procedurestukken niet aan dat het oordeel van de gewestelijke entiteit, dat er een milieumisdrijf voorligt wegens schending van artikel 12 Soortenbesluit, dat haar kan worden toegerekend, foutief dan wel kennelijk onredelijk is en dat er ter zake minstens gereede twijfel bestaat.

3.1.

Verzoekende partij voert op zich geen betwisting over het gegeven dat een fazant een beschermde diersoort is in de zin van artikel 9 Soortenbesluit, die ressorteert onder categorieën 2 en 4 van bijlage 1 bij het Soortenbesluit. Ze betwist op zich ook niet dat het verbod in artikel 12 Soortenbesluit, om specimens van beschermde diersoorten onder zich te hebben, ongeacht de levensfase waarin deze zich bevinden, in beginsel ook geldt voor fazanten omdat dit aspect niet wordt geregeld in de jachtregelgeving (artikel 3, §2, lid 1, 3° Soortenbesluit), waarin fazanten zijn aangeduid als kleinwild (artikel 3 Jachtdecreet). Het 'onder zich hebben' betekent daarbij, volgens de spraakgebruikelijke betekenis, dat men de beschermde diersoort fysiek in bezit heeft. Ze betwist tenslotte op zich niet dat houders van specimens van beschermde vogelsoorten, overeenkomstig artikel 41, §1, lid 1, 1° Soortenbesluit, de verboden handelingen in artikel 12 Soortenbesluit kunnen stellen, behalve het verbod inzake het vervoer of de verhandeling van de eieren van die vogelsoorten, op voorwaarde dat het gaat om specimens die in het Vlaamse gewest in gevangenschap zijn geboren en gekweekt, hetgeen wordt aangetoond met een gesloten pootring, die voldoet aan de bepalingen van de artikelen 42, 43 en 44 Soortenbesluit.

3.2.

Verzoekende partij toont niet aan dat ze de door de verbalisant in haar jachtgebied aangetroffen fazanten niet onder zich hield, en dat de andersluidende beoordeling hiervan door de gewestelijke entiteit foutief of kennelijk onredelijk is. Het blijkt ook niet dat verzoekende partij ressorteert onder de uitzonderingsbepalingen op dit verbod omdat de fazanten ongeringd waren.

De verbalisant doet in het PV, waarvan er op het ogenblik dat dit is afgesloten onmiddellijk een kopie is overgemaakt aan verzoekende partij, meerdere zintuiglijke vaststellingen. Het wordt niet betwist dat deze vaststellingen bijzondere bewijswaarde hebben (artikel 16.3.25, lid 1 DABM - in dezelfde zin artikel 16.5.10 DABM), die enkel ongedaan kan worden gemaakt als er een beslissend bewijs van onjuistheid hiervan wordt voorgelegd, zodat een loutere ontkenning van of twijfel over deze vaststellingen niet volstaat. De verbalisant stelt met name vast dat het begroeide terrein waar de fazanten zitten is afgespannen door een manshoge omheining van metaalgaasdraad, waarboven talrijke rood-witte signalisatielintjes en ronde CD-schijfjes hangen, die licht weerkaatsen, en waarbinnen er opvallende geelgekleurde afschrikballonnen aanwezig zijn. Hij stelt ook vast dat er centraal in het omheinde terrein een met autobatterijen aangedreven mechanisch apparaat staat met een mechanische arm, die aan een koord trekt die de afschrikballon heen en weer schudt, terwijl er aan de buitenkant van de omheining een tweetal met autobatterijen aangedreven metalen apparaten staan, die

met een mechanische arm de bovenkant van de omheiningsdraad doen schudden en lintjes doen wapperen. Eén schuddende machine is daarbij verkleed als vogelverschrikker, en de mechanische arm slaat ongeveer elke 10 seconden op en neer, waarbij ze een mechanisch klinkgeluid maakt. Hij stelt voorts vast dat er op sommige plaatsen in de omheining op grondniveau tunnels uit metaaldraadwerk zijn gemaakt, waarbij fazanten enkel van buiten naar binnen kunnen en die dus zijn bedoeld voor fazanten die buiten de omheining zijn terechtgekomen. In het omheinde terrein stelt hij voederpotten met graan, gemalen maïsschilfers en pluimveevoedergranulaten vast, waaruit de fazanten kunnen eten, alsook een langgerekte busvormige drinkbak met een productbus met 'Natriumhypochloriet', dat is bedoeld voor chemische ontsmetting van drinkwater, waaruit de fazanten kunnen drinken. Voorts stelt hij vast dat er daarin ook een houten berging aanwezig is, met aan de zijwand op grondniveau een staand luik waardoor fazanten in en uit kunnen gaan. In deze berging worden onder meer diverse zakken pluimveevoeders aangetroffen, waaronder kuikenvoeder met een product tegen pluimveeziekte, en een verwarmingstoestel zonder gasfles.

Verzoekende partij toont niet aan dat de gewestelijke entiteit, op basis van het geheel van deze samenhangende feitelijke vaststellingen, redelijkerwijze niet kan oordelen dat ze, door allerlei specifieke ingrepen en handelingen, 345 jonge fazanten onder zich heeft gehouden binnen een hoge omheining, waaruit de vogels niet spontaan wegvlogen of konden wegvliegen, zodat ze feitelijk werden verhinderd om zich vrij in de natuur te bewegen. De vaststelling van de verbalisant, dat er tijdens het samendrijven van de aangetroffen fazanten om ze te kunnen vangen, vijf tot tien vogels, ofwel een verwaarloosbaar percentage, over de omheining zijn weggevlogen, doet geen afbreuk aan zijn vaststelling dat de aangetroffen fazanten geen vluchtgedrag of paniecreactie vertoonden en zich dus niet gedroegen als wilde fazanten. De vergelijking door verzoekende partij met een wilde merel in een omheinde tuin is dan ook niet vergelijkbaar met voorliggende situatie, waarbij er finaal 345 fazanten, in strijd met hun normale natuurlijke reactie, niet zijn weggevlogen, hoewel ze daartoe de mogelijkheid hadden, en zich dus feitelijk hebben gedragen als tamme vogels.

3.3.

Verzoekende partij stelt tevergeefs dat de weerhouden schending van artikel 12 Soortenbesluit tegenstrijdig is met het oordeel van de gewestelijke entiteit, dat er geen voldoende bewijs voorligt dat de aangetroffen fazanten afkomstig waren van de kweek in gevangenschap.

Het principieel verbod in artikel 12 Soortenbesluit heeft zonder meer betrekking op het onder zich houden van specimens van beschermde vogelsoorten, waaronder fazanten. Het bewijs dat de fazanten in gevangenschap zijn geboren en gekweekt, dat alleen kan worden geleverd

aan de hand van een gesloten pootring, heeft enkel tot gevolg dat de houders van dergelijke fazanten hiervoor de in artikel 12 Soortenbesluit verboden handelingen kunnen stellen, zonder dat dit wordt beschouwd als een milieumisdrijf. De aanhef bij het Soortenbesluit stelt in die zin met betrekking tot artikel 12 Soortenbesluit, dat “het opzet van dit artikel is om de in het wild levende specimens van beschermde soorten, die dus niet in het eigendoms- en handelscircuit voorkomen, door verbodsbepalingen daar ook uit te houden”, en dat “daartoe het in bezit hebben, het vervoeren, het verhandelen of ruilen of het te koop of in ruil aanbieden van specimens of eieren van beschermde diersoorten of van specimens van beschermde plantensoorten wordt verboden”.

Bovendien merkt het College in dit kader, op grond van zijn eigen beoordelingsbevoegdheid (artikel 44 DBRC-decreet), ten overvloede nog op dat uit het geheel van de samenhangende feitelijke vaststellingen van de verbalisant in het PV, en in de twee navolgende PV's, wel degelijk ook zonder redelijke twijfel blijkt dat de in het jachtgebied van verzoekende partij aangetroffen fazanten speciaal waren opgekweekt om te worden uitgezet in functie van de jacht. Dit blijkt niet alleen duidelijk uit de hoger genoemde door de verbalisant vastgestelde specifieke ingrepen en handelingen, in functie van het onder zich houden van de fazanten. Het blijkt ook en vooral uit de vaststellingen van de verbalisant met betrekking tot het aangetroffen aantal vogels en hun leeftijd en geslacht, en uit het tijdstip waarop deze vaststellingen zijn gebeurd. Wat betreft het aantal aangetroffen fazanten, blijkt met name uit de vaststellingen van de verbalisant, die zoals gesteld bijzondere bewijswaarde hebben, dat er op het terrein van ongeveer 0,45 ha, dat is gesitueerd in een bosomgeving in het jachtgebied van verzoekende partij, meer dan 350 fazanten zaten. Zoals blijkt uit het navolgend PV 1, geven twee onderscheiden deskundigen zonder enige twijfel of voorbehoud aan dat een dergelijke populatiedichtheid in de natuur onmogelijk en ondenkbaar is, zelfs als de vogels daar sinds jaren worden gevoederd en niet meer worden bejaagd, te meer de fazantenpopulatie in Vlaanderen sterk is afgenomen. Dit wordt bevestigd door de vaststelling, dat uit analyse van het door de verbalisant aangetroffen pluimveevoeder van het type granulaten-pellets is gebleken dat dit een sterke dosis anti-coccidiose medicatie bevatte, dat wordt gebruikt tegen ééncellige darmparasieten bij tam gehouden gevogelte, en dat er volgens één van de deskundigen op wijst dat de fazanten semi-industrieel zijn opgekweekt. Uit het navolgend PV 2 blijkt overigens dat er kort na het wegvangen van de 345 fazanten alweer minstens 30 fazanten binnen de ongewijzigde omheining zaten, terwijl dit opnieuw allesbehalve natuurlijk is. Wat betreft de leeftijd van de aangetroffen fazanten, blijkt uit de vaststellingen van de verbalisant dat dit adolescent wordende juveniele vogels waren uit hetzelfde kweekseizoen, die bijna hun volwassen grootte hadden bereikt, maar waarvan het verenkleed nog niet volledig op kleur was, zoals vooral duidelijk zichtbaar was bij de fazanthanen.

Wat betreft hun geslacht, blijkt uit de vaststellingen dat de meerderheid van de aangetroffen fazanten hanen waren, die bij de jacht meer gegeerd zijn. Er liggen in het dossier geen elementen voor die de bijzondere bewijswaarde van deze vaststellingen ontkrachten. Tenslotte blijkt dat het tijdstip waarop deze vaststellingen zijn gebeurd, en waarop de aangetroffen fazanten bijna volwassen en vliegensvlug waren, ongeveer samenvalt met de opening van de jacht op de fazant vanaf 15 oktober 2020. Gelet op deze vaststellingen, kon verzoekende partij, op basis van de bewijselementen in het dossier, evengoed ook een boete krijgen voor de andere milieumisdrijven waarvan sprake in het PV en in de kennisgeving van de opstart van de bestuurlijke boeteprocedure. In die optiek voert ze ook om deze reden tevergeefs aan dat de bestreden beslissing is gesteund op een tegenstrijdige motivering.

Het middel wordt verworpen.

V. Beslissing

1. Het beroep wordt verworpen.
2. De kosten van het beroep, begroot op 100 euro rolrecht, zijn ten laste van verzoekende partij.

Dit arrest is uitgesproken op 20 november 2025 door de eerste kamer.

De griffier,

De voorzitter van de eerste kamer,